

MONDVUIL (STOMATITIS ULCEROSA) BIJ SLANGEN.

Door: J.J. van der Pols, Laan van Vollenhove 556,
3706 AA Zeist.

Inhoud: Inleiding - De ziekteverwekkers - Het begin van de ziekte - Het ziektebeeld - De bestrijding van de ziekte - Dank - Summary - Literatuur.

INLEIDING

In dit artikel wil ik de aandacht vestigen op het ontstaan en bestrijden van Stomatitis Ulcerosa oftewel mondvuil.

Waarom deze aandacht? Ondanks het feit dat deze infectie redelijk bekend is, zijn er nog vele reptielenhouders, die het ziektebeeld niet goed herkennen, en niet goed weten wat ze in zo'n situatie moeten doen. Dientengevolge begint men niet of te laat aan de behandeling van een door deze ziekte aangetast dier.

Hopelijk zal dit artikel er toe bijdragen de kennis van deze ziekte bij reptielen te verruimen. Ik vind namelijk dat er nog te weinig aandacht aan dit aspect van de terrariumhouderij wordt besteed.

DE ZIEKTEVERWEKKERS

Van Stomatitis Ulcerosa bestaan er twee verschillende vormen. De meest voorkomende vorm wordt veroorzaakt door bacteriën, vooral *Aeromonas sp.* en daarnaast *Pseudomonas fluorescens* en *Pasteurella haemolytica*.

Als tweede vorm komt (zij het sporadisch) een schimmel voor, namelijk *Candida albicans*.

HET BEGIN VAN DE ZIEKTE

Stomatitis Ulcerosa ontstaat vaak tijdens de opslag bij import en export, en ook vaak in de dierenwinkels. De reptielen worden dan meestal vanuit commercieel oogpunt in te grote getale en in te kleine onderkomens opgeslagen en vervoerd. Deze tijdelijke onderkomens worden vaak slecht schoongehouden, zodat er aan de stringente hygiënische voorwaarden, die voor reptielen echt noodzakelijk zijn, totaal niet wordt voldaan. Hier vinden we dus verschillende omstandigheden, die de oorzaak kunnen zijn voor het optreden van allerlei stoornissen in de gezondheid der dieren. Bovendien zijn de dieren vaak sterk verzwakt door het verstoken zijn van voedsel, waardoor ook het weerstandsvermogen sterk wordt gereduceerd. De bacteriën, die de meeste reptielen herbergen, worden nu gemakkelijk van dier op dier overgebracht, en kunnen zich ongeremd vermeerderen, wat kan resulteren in allerlei infecties. Deze kunnen een ernstige bedreiging gaan vormen voor hun steeds zieker wordende gastheer.

HET ZIEKTEBEELD

Het ziektebeeld van Stomatitis Ulcerosa uit zich meestal in eerste instantie in voedselweigering en een typisch gedrag, wat gepaard kan gaan met bek-wrijven. Dit laatste komt door irritatie in de bek, die in het beginstadium van de infectie rood en wat opgezwollen is. In de bek zien we verder een verhoogde slijmproductie, wat zich vooral in een gevorderd stadium manifesteert in bemoeilijkt ademhalen. Ook ontstaan er slijmvliesbeschadigingen in de gehele bek en soms in de keel. Rond de tanden gaat zich onder invloed van bacteriën een witgele (kaasachtige) laag van afstervend weefsel vormen.

De infectie begint meestal in de bek, van waaruit

zij zich naar andere lichaamsdelen kan verspreiden. De infectie kan echter ook primair in andere lichaamsdelen ontstaan en leidt, als er geen maatregelen worden genomen, onherroepelijk tot de dood. Mocht U ook maar het geringste vermoeden van Stomatitis Ulcerosa hebben, dan is het verstandig een dierenarts te raadplegen.

DE BESTRIJDING VAN DE ZIEKTE

Bij het aanschaffen van een nieuw reptiel is een quarantaineperiode van tenminste drie maanden (de incubatietijd van amoebiasis) een vereiste. In deze tijd kunt U naast het bestrijden van wormen en protozoa (eventueel na een faecesonderzoek) preventieve maatregelen nemen tegen Stomatitis Ulcerosa. In eerste instantie is het uit voorzorg raadzaam de nieuw gekochte reptielen in zeer hygiënische quarantaineterraria onder te brengen. Een quarantaineterrarium dient ten minste wekelijks, maar liever dagelijks verschoond te worden. Omdat de nieuw geïmporteerde reptielen bijna zonder uitzondering ondervoed zijn, is het zaak de dieren zo veel mogelijk te voederen. Tevens is het noodzakelijk extra vitaminen en mineralen toe te dienen. Als voedersupplement is aan te bevelen SA-37 of Carnicon, wat U kunt toedienen door het op of in het voederdier te appliceren.

Naast deze maatregelen moet U aan het drinkwater zoutzuur toevoegen in een dosering van 6 ml zoutzuur één normaal op een liter water, gedurende een periode van drie weken tot een maand. Dit dient dagelijks verversst te worden.

Als er zich een geval van Stomatitis Ulcerosa in Uw terrarium voordoet, dient U dit dier direkt apart te zetten, aangezien de infectie (vooral via het drinkwater) zeer besmettelijk is.

Het is verstandig het terrarium waarin de infectie is ontstaan grondig te reinigen. Dit kunt U bij-

voorbeeld doen met een 0,5 % oplossing van Halamid. Daarnaast gedurende drie weken tot een maand het drinkwater aanzuren met zoutzuur in de genoemde dosering. Het is hierbij aan te raden vooral de eerste tijd de dieren goed in de gaten te houden. Ook het geïsoleerde dier met de Stomatitis Ulcerosa moet U aangezuurd drinkwater geven.

In de bek moeten eventuele losse tanden en stukken afgestorven weefsel voorzichtig met een wattenstokje worden verwijderd. Hierna moet de bek met aangezuurd water gespoeld worden, hetgeen dagelijks twee tot vier maal herhaald moet worden. U kunt hiervoor ook een 3 % oplossing van Borax in glycerine gebruiken. Nadat U de bek schoongespoeld heeft kunt U gloveticol wondpoeder in de bek strooien. Er wordt hiervoor in de plaats ook wel antibioticum in zalfvorm gebruikt (bijvoorbeeld terramycinezalf). Het nadeel hiervan vind ik echter dat het lastiger te appliceren is en het belemmerend werkt voor de ademhaling. Deze behandeling kunt U aanhouden tot de bek geheel genezen is.

Voor de bovenstaande behandeling is van een bacteriële besmetting uitgegaan. Mocht echter een microscopisch onderzoek hebben uitgewezen dat een schimmel de verwekker is (hetgeen echter slechts zeer weinig voorkomt) dan geldt een andere behandeling. In het begin behandelt men het dier precies het zelfde als bij de bacteriële infectie, alleen wordt in plaats van een lokaal antibioticum nu een antischimmelpreparaat gebruikt, bijvoorbeeld Nystatine. Nystatine is zowel in zalfvorm als in de vorm van pillen van 500.000 I.E. te verkrijgen. De zalf gebruik ik om bovengenoemde reden liever niet, en prefereer de pillen. Om deze te appliceren kunt U 1 pil fijn stampen en met 1 ml glycerine vermengen. Dit papje is gemakkelijk met een kwastje in de bek te verspreiden. Mocht deze behandeling geen goed resultaat opleveren, dan kunt U de aangetaste tanden voorzichtig verwijde-

ren. Dit kan een korte tijd hevig bloeden, maar de bloeding stolt weer vrij snel. U kunt als het gestolde bloed verwijderd is de bek behandelen met de genoemde Nystatine-oplossing. Deze behandeling kunt U wekelijks herhalen tot de bek geheel genezen is.

DANK

Prof. Dr. P. Zwart van de afdeling Ziektekunde Bijzondere Dieren der Rijksuniversiteit Utrecht was zo vriendelijk het manuskript na te zien en aan te vullen of te corrigeren waar dit nodig was.

SUMMARY

A description is given of the two forms (bacterial infection and mycotic infection) of Stomatitis Ulcerosa.

Chloramphenicol or Terramycin is recommended as a treatment for the bacterial infection. For the mycotic infection Nystatin is recommended.

It is advised to add 6 cc HCl per liter drinking water.

LITERATUUR

Burtscher, J., 1931. Ueber die Mundfäule der Schlangen. Der Zool. Garten, Vol. 4: 235-244.

Woerkom, A.B. van, 1978. Genezing van een Aeromonas-Pseudomonas-infektie bij reuzenslangen. Lacerta, Vol. 37 (2): 23-25.

Zwart, P., 1972. Ziekten van reptielen II: aandoeningen van de ogen, de oren, de mondholte en de longen. Lacerta, Vol. 30 (6): 72-79.